

***Виховна година присвячена “Голгофа голодної смерті. Година пам’яті і скорботи
(жертвам голодомору 1932-1933 рр. в Україні).”***

З за куліс звучать слова:

Відкрийтеся, небеса

Засяйте над планетою

Невинні душі...

Збудуйте пам’яті

Невгасний собор.

Звучить музика, на її фоні читець виконує вірш Т.Г.Шевченка “Розкрита могила”

Світи тихий, краю милий,

Моя Україна

За що тебе сплюндровано,

За що, мамо гинеш?

Чи ти рано до схід сонця

Богу не молилась?

Чи ти діточок непевних

Звичаю не вчила?

Молилася, турбувалась,

День і ніч не спала,

Малих діточок доглядала,

Звичаю навчала.

Виростали мої квіти,

Мої добрі діти,

Панувала і я колись,

На широкому світі,-

Панувала...

(Музика продовжує звучати голосніше і затихає. Виходять ведучи дві пари).

3-й вед: Відкрийтеся небеса!

Зійдіть на землю

Всі українські села,

Присілки та хутори,

Повстаньте всі кому сказали: вмири!

Засяйте над планетою, невинні души!

Зійдіть на води й суші,

Збудуйте пам’яті негасний собор!

1-й вед. Це двадцять другий рік.

2-й вед. Це тридцять другий рік.

3-й вед. Це сорок шостий рік.

Разом. Голодомор. Голодомор. Голодомор.

1-й вед. Благословенний труд для щастя і добра.

Хліботворящий люд на берегах Дніпра.

Це ми, о, Господи, твої плугатарі,

Орали, сіяли, молились на зорі.

2-й вед. Немов своє дитя, ми пестим ріллю.
Кохали ми життя, вклонялись мозолю.
Вдихали чорнозем, вгорталися в лани,
Не знали, що помрем, з наказу сатани.

4-й вед. Ви чули: юні і старі в нас 33богатирі
Були, сучасники билин, Добринь ровесники були.
А вік новий.. з яких доріг привів нам 33-й рік?
Понад селом, як бурелом,
Прийшов великий перелом...

(звучить повільна музика. Виходять ведучі з свічкою в руках).

1-а вед. Хай палає свіча... Хай палає
Поєднає нас вона в цей час.
Хай сьогодні спогадами лунають,
Пам'ять чиста, світла і велична,
Пісня й слово хай єднає нас.

1-й вед. Гори, священна пам'яті лампада,
В урочій тиші під склепінням дань,
Щоб не підкралось забуття, як зрада,
З підступних замулених ковбань.

Спогади очевидців:

Інфекція.

1-й вед. Зайшов у село хлопець, років 14-15, дуже слабкий. А вошей у нього на тілі, що аж сорочка хвилями по ньому ходила. От керуючий радгоспом наказує своєму робітникові Шабіті: - Одвези єту інфекцію за село і там закапай - за це одержиш пайку хліба.

Шабота радий старатися. Кинув хлопця на віз, та й повіз. А в хлопця очі відкриті і плачуть. Шабіта мерціше його в яму перекидає, давай закопувати. У хлопця вистачило сили руками землю з лиця відкинути тричі, а далі ... отак живцем дитину й закопали.

А наступного дня до нас з сусіднього села один дядько прийшов, як травинка сухий та чорний. Поленков і питається: - Єта інфекція пшеницю рвала? Прихвосні кажуть: - Не рвав, але полем ішов і плямкав. "Значіт рвала, ведіть ево за село і дайте йому пшениці". Так вони того чоловіка побили і в яму кинули, до ранку він і дійшов. В селі керуючого радгоспом "Інфекцією" прозивали і всі дуже боялись його. Не одного він заживо поховав.

За селом в тій ямі спочили мої баба з дідом, тато, двійко сестер... А мама померла коли на світ народився братик. Два дні хлопчик з голоду покричав та й стих.... З родини лишився тільки я один ...

"Чоловік чи молодиця, як одне щасливі лиця..."

... Підбиралась смерть у нашу сім'ю. Першої не стало сестри Моті. Було їй вісім років, ходила вона в перший клас. Гарна, тиха була і тихо вмерла. Друга сестричка, Надя, було їй два роки, кричала дуже: "Дай, дай хлібця, дай їстки, дай". Лежала Надя на столі, а я біля неї стояла. Мама не плакала, а все маленьку голівку гладила та примовляла: " Відмучилась, моя доня, засвітилась на небі зірочкою, відкривалась". Батько глянув на мене й питає: " Що Гано, хоч уроки загадують

вчити? Я бачу, що не до ладу питання, але ж батько питає – відповідати треба. Саме вірш загадали вчити.

У колгоспі гарно жити-
Є що їсти, є що пити,
Чоловік чи молодиця,
Як одне – щасливі лиця.

Й стала на мене мати кричати, щоб я перестала той вірш читати, а батько вхопився за голову, аж завив страждання... У балачці з селянами якось батько сказав, що коли він в куркулів наймитував, заробляв хліба на всю зиму, а в колгоспі з голоду помирає: на другий день приїхало НКВС і забрало батька. Через місяць по тому з голоду померла мама, і я засталась одна.

І зробилося таке зімною, що настрої став гарний і навіть їсти не хотілося. От сиджу я на долівці, а заходить дядько в хату, що підбирає мерців. Іде до мене, на руки бере і несе. Я хочу сказати, що ще жива, а мені чомусь ліньки казати. Дядько виніс мене до підводи, вона вже повна мерців. Подивилась і страху ніякого. Положив мене дядько обличчям до якоїсь жінки, очі в неї були закриті, а губи щось шепотіли. Ідемо а назустріч підвода вже порожняком. Зупинились, дядьки закурили...другий дядько й каже : “ А воно ще живе,” – це про мене”. А мій дядько й каже: “ Поки доведу – дійде”. А був дядько з другої підводи душевний, зняв мене , посадив на свою підводу, та в село назад привіз, там мене хресна мати упізнала, до себе взяла, не дала померти. У другий клас я прийшла в школу, а з 42 учнів лишилось шість школярів.

(Виходить дівчина з дзвоником, що пов'язаний чорною стрічкою, дзвонить).

2-й вед. О, далекі небесні скрижалі!

Та на небі, неначе на полі.

... Ота жовта здичавіла мальва –

То найменшенька Оля.

3-й вед. Кожна зіронька ім'ячко має.

Відбиваються тіні в галерах.

Отой білий в осонні розтає,

То небіжчик Василько вертає.

4-й вед. Віз чумацький... і кучер з кристалу.

Он Іванко, Степанко,... Марійка.

Там , як зорі, вкупочці самі,

Чи то зорі ? Ні, душі то наші .

1-й вед. Влітку, у серпні зорепад. Теплими погожими ночами зірки падають додолу, падають, але не розбиваються, бо застигають у повітрі, спалахують, востаннє перемовляються між собою перед тим, як піти у вічність. Але то не звичайні зірки, то зорі-душі безвинно вбитих діток. Постійте тихо в передсвітанні біля вікна, розчиніть його навстіж і послухайте про що гомонять зорі – душі.

(Звучить повільна музика і повільно впливають три зіроньки. Вони кружляють у танці, зупиняються).

1-а зіронька. А мені заподіяли смерть за “5” колосочків. Було це літечком 33-го. Я з маленькою сестричкою Катрусею пішла на колгоспне поле по колосочки. Ой, як хотілося їстоньки... Катруся опухла від голоду, сиділа на межі і

рученятками ловила волошку, щоб з'їсти її. Я озирнулась, зійшла з межі, зірвала один колосок, 2, 3, ...5... І раптом схопив мене голова сільради і поволік до воза... Мене били, палили сірниками ручки, ламали маленькі пальчики і били, били, били... поки не забили. Забили за "5" колосочків, а було мені шість рочків.

І Катруся моя теж померла, там, на межі. Тепер вона зіронька.

2-а зіронька. І мені хотілося їстоньки. Мене Ганнусею звали. Спочатку померли мої бабуся і дідусь. З голоду вони опухли і казалися дуже великими. Приїхали дядьки, повкидали їх на воза і повезли за село в ями. Мій таточко пішов до міста за хлібом і не повернувся – його дядько міліціонер з рушниць застрелив. Я в матінки все просила "Відріж мені пальчика, я його з'їм, а то він не перекушується". Мама обнімала, цілувала мене, а з її великих запалих очей котилися сльози. Надвечір мама помила нас з братиком, одягла в чисті сорочки, напоїла маковинням....

Ганнусею, Ганнусею, Ганнусею мене звали...

3-а зіронька. А я Андрійком був... Було мені тир рочки. Мене матуся зарубала... З моїх ручок, з моїх ніжок холодець зварила старших братиків й сестричок ним погодувала. А мою голівку до серденька притуляла, люлі – люлечки співала, любим дитям називала... А через два дні моя рідна любя мама в річці утиполась...

1-а зіронька. Ой, уже світає! Полетіли нам у рай пора... (Беруться за ручки і вибігають). (Лунає повільна музика, виходить дівчина читає монолог Романа Кзви "Голосіння матері").

“ Мати”

Мої синочки, доньки малолітні !

Ви сині, мов німого неба синь !

І як же так , у сонце щедрім квітні ви вмерли,

Згинь же, смертне, згинь,

О, діти, діти, Ангели не винні !

Чом ви так тяжко й страшно мовчите?

Ви вже ніколи рідній Україні своїх сердець

І душ не віддасте...

Ви, не розцвівши згинули дочасне,

Поклав у землю вас голодомор,

Волаю я їх матінко до спаса:

“Звільни нас від грабіжників – потвор”.

О, боже правий !

Ти мій вчуєш голос, спаси нас від проклятої чуми.

Я ж бачу, як важкий достиглий колос

Схилявся над голодними дітьми.

(Виходять ведучі).

1-й вед. Що нагадує Мати – Україна,
Ще приголубить діточок своїх....
Яка ж бо перед Богом в нас провина ?
Який ми сотворили гріх ?

2-й вед. Чи той, що в нас поруйнували храми ?-
Та руйнували їх не ми!!!
Прийшли в наш край
Перевертні й хами.
Чинить страшну наругу
Над людьми.

3-й вед. За Петра, за Дмитра, за Антона,
За Галин, за Оксан, за Докій,
Не співала півча похорона,
Не лунали дзвони за впокій...

4-й вед. Боже милосердний де амвони?
Перед зором кволих гра химер
“Був та вмер”, “Був та вмер”
“Був та вмер”.

1-й вед. Ні криниці ні хрестів, і ні тризни,
Прямо в яму, навіки віків.
Чорна сповідь моєї Вітчизни,
І її затамований гнів.

2-й вед . На десятиліття можна засекретити архіви. Можна приховати в глибинах спецховищ викривальні документи. Можна замести сліди злочину. Можна раз, і в друге, і в третє переписувати історію на досаду диктаторові чи скороспеченому ідеологічному божкові. Та з пам’яттю народу нічого не вдієш. Після заборон , принижень людської гідності вона оживає відроджується – що б там не було . З правдою нічого не вдієш.

Не сьогодні це сказано час народжувати і час помирати, час руйнувати і час будувати, час розкидати каміння і час збирати його, час мовчати і час говорити. Час говорити ! Хай ці гіркі слова правди, народжені після десятиліть безмовності можуть перейти нашим каменям у підмурівок всенародного пам’ятника трагічній історії українського народу.

1-й вед. Стань народе, без ліку й числа,
Хором траурним, Пам’ятним колом !
Стань Вінком, стань життя Ореолом
Хай почує вся пагорб і кожна ограда,
Що, засуджено зло і примініться Правда,
Справжня правда !

2-й вед Боже Великій, Всеволодний,
Яви поле свою могуть,
Дай розпізнати Правду,
Праведників не забудь.

3-й вед. Дивляться твої очі

Мільйони скатованих душ

Пригорни їх, посели на спочині

Та їхнього сну не наруш.

4-й вед. Заступи нас і нашу державу

Від кривавих, лютих незгод

Всі ми – суцї , у сотні, прийдешні

Твій пшеничний, безсмертний народ !